

KR EIENDOMSUTVIKLING AS
c/o RS Motor v/ Robert Skaugerud Gjøvik
Næringsssenter
2827 HUNNDALEN

Saksbehandler, innvalgstelefon
Line Andersen, 61 26 60 71

Pålegg om utarbeidelse av tiltaksplan etter forurensningsloven

Vi viser til varsel om nytt pålegg av 4. mars 2022. Statsforvalteren i Innlandet gir nå KR Eiendomsutvikling AS pålegg om å utarbeide en tiltaksplan for gnr. 69 bnr. 658. Vedtaket erstatter vedtak av 15. april 2015. Vedtaket fra 2015 er ikke fulgt opp og fristen har gått ut. Vi har heller ikke mottatt noen kommentarer til varsel om nytt vedtak. Følgende er derfor i all hovedsak likelydende som i tidligere varsel og pålegg fra 2014/2015. Pålegget kan også etterleves ved å gå sammen med de øvrige som har fått tilsvarende pålegg, om én felles tiltaksplan for en helhetlig opprydding av området, noe som vil være lønnsomt for de involverte partene. Et helhetlig oppryddingstiltak kan også være å foretrekke ut fra en miljømessig vurdering. Pålegget er hjemlet i forurensningsloven § 51.

Frist for innsending av tiltaksplanen er 15. september 2022.

Vi varsler samtidig om at vi vil treffe vedtak om tvangsmulkt på kr. 350 000 på forhånd jf. forurensningsloven § 73 annet ledd tredje punktum. Tvangsmulkten vil påløpe dersom tiltaksplanen ikke er sendt oss innen fristen.

Vi viser til tidligere pålegg om utarbeidelse av tiltaksplan etter forurensningsloven fra Fylkesmannen i Oppland datert 15. april 2015. Vedtaket ble påklagd av Advokatfirmaet Hjort DA på vegne av Gjøvik Næringsssenter AS og KR Eiendomsutvikling AS den 15. juni 2015. Fylkesmannen etterlyste utdypende klage, som det var gitt inntrykk av at skulle komme, i brev av 5. oktober 2016. Vi ba samtidig om tilbakemelding innen 14 dager om klagen skulle opprettholdes. Slik tilbakemelding kom aldri og klagen ble derfor ikke behandlet. I brev av 3. september 2018 gjorde vi oppmerksom på at pålegget fra 2015 fortsatt var gjeldende og ba om å få oversendt en framdriftsplan for utarbeidelse av tiltaksplanen innen 8. oktober 2018. Dette brevet ble aldri besvart av dere.

Siden 2006 er det utført flere miljøtekniske undersøkelser på industriområdet til tidligere Toten Cellulose. Disse undersøkelsene har avdekket varierende grad av forurensninger i grunnen på flere steder. I 2012 utarbeidet Rambøll en rapport (1) som oppsummerte alle undersøkelsene på området, og Fylkesmannen i Oppland baserte seg i hovedsak på denne i pålegget som ble gitt den 15. april 2015.

	Tilstandsklasse 4	Tilstandsklasse 5	Farlig avfall
Toppjord 0-1 meter	Bly PAH Benso(a)pyrene	Benzen Alifater C12-C35	
Dypereliggende jord >1 meter	Benso(a)pyrene	Alifater C8-C10 Alifater C10-C12 PAH	Alifater C12-C35

I tillegg til det som står i tabell 1 er det funnet dioksin på det gamle industriområdet, men analysen viste lave verdier. Dioksin-analysen ble utført på en prøve sammensatt av flere prøveuttak, og i utgangspunktet kan utslaget skyldes én prøve med høy verdi. Det er derfor usikkert om det er dioksin ut over tilstandsklasse 3 på deres eiendom. I 2015 ble det funnet dioksin i konsentrasjoner helt opp til tilstandsklasse 4 og 5 på to av de andre eiendommene på industriområdet, henholdsvis gnr/bnr 69/662 og 69/731 (5, 6).

Anbefalinger om et helhetlig opprydningstiltak

I miljøtekniske grunnundersøkelser gjennomført på gnr/bnr 69/662 for Ven Eiendom AS (5) og på gnr/bnr 69/731 for Eidsiva Nett AS (6), begge datert 29. september 2015, peker Rambøll på at det vil være mer lønnsomt for de involverte parter å se på muligheten for et helhetlig opprydningstiltak for alle eiendommene som omfattes av pålegg fra den gang Fylkesmannen. Ifølge Rambøll bør en se nærmere på muligheten for å samle de forurensede massene i tilstandsklasse 4 og 5 på et eller flere avgrensede steder ved å benytte gamle betongrom/-konstruksjoner, som allikevel står i fare for å kollapse en gang i framtiden dersom de ikke fjernes.

Rambøll beskriver et helhetlig opprydningstiltak slik; «Massene i et internt deponi må ligge over den maksimale grunnvannsstanden på det aktuelle området, forsegles med tette rene masser i bunn, geoduk og et nytt lag med rene tette masser i toppen (leire). En slik innkapsling/overdekking av de forurensede massene vil forhindre utvasking og spredning av uønsket forurensning. Deler av de sterkt forurensede massene i tilstandsklasse 5 og masser med farlig avfall graves ut, og sendes bort til godkjent deponi. (...) Det som er viktig for fremtiden er å få kontroll på de mest forurensede massene inne på det tidligere industriområdet, samle dem og lage et tett interndeponi slik at nedbør ikke infiltrerer i grunnen, og transport av metaller og organiske mikroforurensninger mobiliseres via overflate-, og grunnvann til omkringliggende terreng og Hunnselva.»

Statsforvalterens vurdering

Statsforvalteren mener at det er behov for å utarbeide en tiltaksplan for gnr/bnr 69/658. Målsettingen med tiltaksplanen skal være å kartlegge hva som må gjøres for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av forurensningen slik at det ikke er fare for helse og/eller miljø på kort eller lang sikt.

I toppjorden er det avdekket verdier av bly, PAH og benso(a)pyrene i tilstandsklasse 4, samt verdier av benzen og alifater C12-C35 i tilstandsklasse 5. I dypereliggende lag er det avdekket benso(a)pyrene i tilstandsklasse 4, alifater C8-C12 og PAH i tilstandsklasse 5, samt også alifater C12-35 (oljeforurensning) tilsvarende farlig avfall. Forurensninger klassifisert som farlig avfall er uakseptabelt uavhengig av arealbruk på området.

Ut fra de undersøkelser som er gjort mener vi at det ikke er akseptabelt å la miljøgifter i tilstandsklasse 4 eller høyere ligge igjen i grunnen, til det er spredningsrisikoen for stor. Det er

dokumentert at miljøgiftene spres til grunnvannet, og Rambøll har også beregnet at det sannsynligvis er spredning til Hunnselva. Spredningsberegningene er ikke utført spesifikt for enkelteiendommer, men for området som helhet.

På eiendommen kan det være et behov for å utføre supplerende undersøkelser for å avgrense påvist forurensning. Det vil i den forbindelse også være aktuelt å inkludere analyse for dioksin på grunn av høye funn på de to andre eiendommene som ligger i nærheten. Dersom supplerende prøvetaking viser innhold av forurensning, må det gjøres en ny vurdering av tilstandsklassene for området og risikovurdering av spredning for å avgjøre om dette kan bli liggende eller må fjernes.

Tiltaksplanen må ta utgangspunkt i planlagt arealbruk på kort og lang sikt. Det skal ryddes opp i henhold til miljømålene og ønsket tilstandsklasse for eiendommen. Den fremtidige arealbruken til lokaliteten er tenkt som industriareal og i henhold til veileder om helsebaserte tilstandsklasser for forurenset grunn, bør tilstandsklassen for lokaliteten som et minimum tilfredsstillende tilstandsklasse 3 – Moderat. Dersom en høyere klasse vurderes må dette begrunnes i tiltaksplanen.

I tiltaksplanen skal ulike alternative tiltak på lokaliteten vurderes, og ett samlet tiltak anbefales. Det anbefalte tiltaket kan gjerne bestå av kombinasjoner av flere enkelttiltak, inkludert overvåking. Den forventede effekten av de ulike tiltakene må beskrives.

Vi ser det som naturlig at en tiltaksplan bygger på eksisterende undersøkelser og vurderinger utført av Rambøll.

Statsforvalteren vil til slutt peke på at et helhetlig oppryddingstiltak slik Rambøll foreslår, også kan være å foretrekke ut fra en miljømessig vurdering. Det å få gjennomført tiltak samtidig på alle berørte eiendommer vil redusere risikoen for spredning av gjenværende forurensning til naboeiendommer der tiltak er gjennomført. Dersom dere går sammen om å etablere et sikkert interndeponi, vil også behovet for transport av forurenset masse ut av området reduseres.

Vurdering av ansvarlig

Det følger av forurensningsloven § 51 at plikten til å utarbeide tiltaksplan kan ilegges den som «har, gjør eller setter i verk noe som fører eller som det er grunn til å tro kan føre til forurensning». Grunneier er således i en ansvarsposisjon i kraft av å «ha» en eiendom med forurenset grunn og grunneier er ansvarlig for den forurensningsfare eiendommen representerer. I Rt. 2012 s. 944 fremholder Høyesterett at det er kun i helt spesielle tilfeller det kan tenkes at grunneier ikke er ansvarssubjekt i grunnforurensnings saker. Det er bare i de tilfeller hvor noen andre «klart» peker seg ut som ansvarssubjekt at det vil kunne medføre myndighetsmisbruk å rette pålegg mot grunneieren.

Det er i foreliggende sak ikke mulig å vite eksakt hva og hvem grunnforurensningen stammer fra. Det har vært aktivitet på området etter at cellulose-fabrikken ble lagt ned, og det er ikke klart hva som skjedde under oppryddingen. Selskapet som drev Toten Cellulose og andre som kan ha hatt forurenset aktivitet på industritomtene har gjennomgått mange eierskifter. Statsforvalteren kan dermed ikke se at det er andre som klart peker seg ut som ansvarssubjekt for grunnforurensningen på deres eiendom. Vi finner at dere som grunneier er nærmest til å gjennomføre og bekoste utarbeidelse av tiltaksplan for eiendommen.

Denne vurderingen av tiltakplikten er ikke til hinder for at det kan kreves erstatning fra eventuelle andre ansvarlige på privatrettslig grunnlag. Dette må grunneier eventuelt besørge selv, og det er ikke noe som Fylkesmannen tar nærmere stilling til.

Vedtak om pålegg

Statsforvalteren i Innlandet pålegger med dette KR Eiendomsutvikling AS å utarbeide en tiltaksplan som har til hensikt å stanse, fjerne eller begrense virkningen av den forurensningen som har inntrådt, slik at det ikke er fare for menneskelig helse og/eller miljø på kort eller lang sikt. Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 og miljømålene i vannforskriften §§ 4-6 skal legges til grunn som retningslinjer for vurderingen av tiltakene.

Tiltaksplanen må utarbeides av et uavhengig firma med kompetanse innenfor fagfeltet. Eventuell supplerende prøvetaking og analyser skal gjennomføres i henhold til relevante norske eller internasjonale standarder. I de tilfeller forurensningen går over eiendomsgrenser, må grunneierne samarbeide om en felles tiltaksplan.

Krav til innhold i tiltaksplanen skal som et minimum være:

- En redegjørelse for arealbruken på kort og lang sikt og miljømål for området med mulige helse- og miljøkonflikter.
- Redegjøre for resultatene fra undersøkelsene for hele eiendommen. Dersom det er nødvendig med undersøkelser ut over det som er gjort tidligere, skal dette gjennomføres. Det skal i den forbindelse vurderes om det er aktuelt å analysere for dioksin.
- En vurdering av forurensningens utstrekning over tilstøtende eiendomsgrenser.
- Redegjøre for det anbefalte tiltaket, hva som er formålet, hvordan det vil virke på kort og lang sikt og ytterligere begrunnelse for valget.
- Redegjøre for eventuelle alternative tiltak med begrunnelse for hvorfor disse ikke kan anbefales.
- Ønsket tilstandsklasse for eiendommen og begrunnelse for dette jf. veileder om helsebaserte tilstandsklasser for forurenset grunn, TA-2553/2009.
- Redegjøre for hva som blir iverksatt av kontroll, overvåkning og beredskap før, under og etter gjennomføringen av tiltaket. Forventes det at gjennomføring av tiltaket vil medføre en midlertidig forringelse av tilstanden i vannforekomsten? Hvor lenge vil den midlertidige forringelsen vare?
- Redegjøre for hvordan forurenset masse skal disponeres og navn på mottaker. (Forurensete masser som fraktes ut av eiendommen må leveres til godkjent mottak. Mellomlagring av forurensete masser skal håndteres innenfor tiltaksområdet, hvis det er nødvendig med mellomlagring utenfor tiltaksområdet skal søknad om mellomlagring av forurensete masser sendes til Statsforvalteren. Eventuelt felles interndeponi for forurensete masser som i utgangspunktet må fjernes fra området, må utformes på en slik måte at det ikke er risiko for spredning.)
- Framdriftsplaner for arbeidet med å gjennomføre tiltaket.
- Redegjøre for hvordan rapportering/verifisering av tiltakene og resultater skal gjennomføres.
- Nødvendig dokumentasjon skal vedlegges planen.

Det er fem andre grunneiere på tidligere Toten cellulose som har fått tilsvarende pålegg om å utarbeide tiltaksplan for sine eiendommer. I tillegg er det én grunneier som har fått pålegg om ytterligere undersøkelser. Det vil være en fullt ut tilfredsstillende etterlevelse av dette pålegget å gå sammen om én felles tiltaksplan for en helhetlig opprydding av området.

Frist for innlevering av tiltaksplanen er 15. september 2022.

Vedtak om pålegg er gjort med hjemmel i forurensningsloven § 51.

Varsel om tvangsmulkt

I henhold til forvaltningsloven § 16 varsler vi bruk av tvangsmulkt for å sikre at pålegget om utarbeidelse av tiltaksplan blir etterlevd. Med bakgrunn i denne sakens historikk vil Statsforvalteren i Innlandet treffe vedtak om tvangsmulkt på forhånd, jf. forurensningsloven § 73 annet ledd tredje punktum. Tvangsmulkten vil da påløpe når det foreligger en overtredelse av fristen for å sende inn tiltaksplan.

For å unngå at tvangsmulkten påløper, må KR Eiendomsutvikling AS ha levert inn tiltaksplanen i henhold til vedtaket i dette brev innen den fastsatte fristen 15. september 2022.

Med utgangspunkt i anslag på hva det vil koste å få utarbeidet en tiltaksplan i henhold til vedtaket over, varsler vi at tvangsmulkten vil være kr. 350 000.

Dersom dere har kommentarer til varslet, kan dere sende disse til oss innen tre uker fra dags dato. Kommentarer sendes til vårt postmottak på e-post til: sfinpost@statsforvalteren.no, eller til vår postadresse Statsforvalteren i Innlandet, Postboks 987, 2604 Lillehammer.

Med hilsen

Tore Pedersen (e.f.)
avdelingsdirektør

Line Andersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Referanser:

1. **Rambøll**. *Toten Cellulose - Oppsummering av miljøtekniske undersøkelser og ny vurdering av resultater*. 2012. Miljørapport.
2. —. *Vurdering av ulike tiltak mot forurensninger i grunnen*. 2008.
3. —. *Tiltaksplan 1 - Område 11, "Tørka"*. 2008.
4. **SFT**. *Helsebaserte tilstandsklasser for forurenset grunn*. 2009. Veileder. TA-2553/2009.
5. **Rambøll**. *Miljøteknisk grunnundersøkelse - gnr/bnr. 69/662*. 2015.
6. **Rambøll**. *Miljøteknisk grunnundersøkelse - gnr/bnr. 69/731*. 2015.

Kopi til:

Gjøvik kommune Postboks 630 2810 GJØVIK